

GNISTEN

Nr. 31975 Organ for Kommunistisk Universitetslag 3. arg.

1. PROLETARIATETS DIKTATUR

Den sosialistiske revolusjonen består i at proletariatet erobrer statsmakten og oppretter proletariatets diktatur. Proletariatets diktatur er bygd på tre hovedpillarer - statsapparatet, partiet og proletariatet. Gjennom en analyse av dem enkeltvis og av samspillet mellom dem vil en kunne uttale seg om et land utvikler sosialismen eller degenererer i retning av et borgerlig samfunn.

Situasjonen med hensyn til proletariatets diktatur er altså det avgjørende kriterium for å avgjøre hvorvidt et land er sosialistisk eller ikke, alle slag av økonomiske og politiske endringer er sekundære i forhold til spørsmålet om proletariatets diktatur. Om en finner at vareproduksjonen styrkes i et land hvor en sosialistisk revolusjon er gjennomført, trenger ikke dette bety at landet fjerner seg fra sosialismen - like lite som det trenger å bety at et land nærmer seg sosialismen når planøkonomien styrkes. Utviklingen på det økonomiske området må ses i sammenheng med den politiske utvikling, den kan aldri betraktes isolert.

gjøre denne ideologien til arbeiderklassens egen. På den måten skapes betingelser blant massene selv for avskaffelsen av alle borgerlige samfunnsmessige forhold.

Analysen av partiet blir altså særs viktig når vi stiller spørsmål ved hvilket politisk og økonomisk system det er i et samfunn hvor den sosialistiske revolusjon er gjennomført. En må undersøke om partiet står i en dialog med proletariatet utenfor partiet og om massene har reell innflytelse på partiets politikk. Uten at dette er tilfelle vil partiet skille seg fra den klasse som det skulle forsvare og bli et eliteparti skilt fra klassen. Det må foregå en indre dialog i partiet uten at det danner seg autoritære relasjoner i diskusjoner og i den ideologiske kampen. Denne dialogen må føres ut til massen, for bare om massene selv deltar i den ideologiske kampen blir de istand til selv å utføre de oppgaver som ligger i klassens objektive interesser. I sin politikk må partiet ta hensyn til de beskrankninger som ligger i proletariatets subjektive bevissthetsnivå, i den økonomiske organisering i

Om kapitalakkumulasjon og politisk umyndiggjøring - en analyse av SOVJET SAMFUNNET

Av de tre pillarer som proletariatets samfunnet og i den historiske situasjon diktatur er bygd på, er partiet den primære. Partiet er det politiske redskap for proletariatets undertrykkelse av borgerskapet gjennom statsapparatet, det organ som gjennom sin nære tilknytning til arbeiderklassen gjør det mulig for proletariatet å vinne kontroll over utviklingen av samfunnet på alle områder. Partiets avgjørende rolle henger sammen med den dominerende plass som den marxist-leninistiske vitenskap har under proletariatets diktatur, en teori partiet utvikler og bærer. Den dominerende rollen til arbeiderklassen vokser i takt med at partiet makter å

rent generelt. Videre må statsapparatet være underordnet partiet. Det er bare når dette er tilfelle at det er mulig å unngå en restaurasjon av kapitalismen. Partiet må kjempe mot den tendens som ligger i statsapparatet til å selvstendig gjøres overfor proletariatet og dermed bli et apparat som kjemper mot proletariatets interesser.

Om de forhold som her er nevnt mellom partiet, arbeiderklassen og statsapparatet ikke er oppfylt, vil vegen ligge åpen for en gjeninnføring

LESER BREV fra nyutmeldte fra AKP

Etter å ha lest AKP-organet Enhet nr. 1 1975, mener vi som tidligere aktive i streikestøttearbeidet på AKP's side at det er nødvendig med noen oppklarende og kritiske kommentarer i forbindelse med høstens streikekamper.

Det som går igjen i artikkelen om "høstens streikekamper" er en massiv fordømmelse av organisasjonen KUL. Oppskriften er velkjent: Alt blir forsøkt satt inn i et mønster der organisasjonen AKP's politikk per definisjon er den korrekte og følgelig ikke trenger noen politisk begrunnelse i form av en analyse av de konkrete politiske situasjoner. Og uten noen politisk analyse av politiske situasjoner kan man selvfølgelig heller ikke vurdere de politiske motsetningene som oppstår. AKP har aldri greid å levere noen analyse av hva KUL står for i norsk politikk og kan heller aldri greie noe slikt. De har følgelig heller aldri kunnet forstå deres politiske kritikk i annet enn organisatoriske termer, dvs. som sabotasje utført av ond vilje.

FORTS. S. 6

av kapitalismen. Denne kan ta mange former og ytre seg ulikt, men den største faren vil være en sammen-smeltning av parti og stat og dermed en umyndiggjørelse av massene. Dette vil føre til opprettelsen av et sterkt statsapparat, og på grunn av partiets tradisjonelle hegemoni i klassen vil samfunnet utvikle seg til et korporativt samfunn fjernt fra sosialismen.

For å unngå en slik utvikling er det selvfølgelig ikke tilstrekkelig å ha kjennskap til det som her er sagt

FORTS. S. 2

VIKTIG DEBATT Å FØRE:

Politiske grupper på den såkalte venstreside i norsk politikk har av mange grunner ikke kunnet levere noen tilfredsstillende analyse av sovjetsamfunnet, man har måttet fortrenge eller forenkle problemstillingene. Delvis har dette sin allmenne bakgrunn i at det empiriske grunnlag ennå setter skranker for en totalt utviklet analyse. Viktigere er imidlertid at de enkelte grupper mekanisk har opphøyet taktikk til analyse mens de på den annen side har manglet begreper å føre diskusjonen med.

For AKP har analysen av Sovjetsamfunnet aldri representert noe problem. Uten evne som de har vært til å anvende kategorier fra den politiske økonomien i analysen av noe samfunn, har de her funnet det tilstrekkelig å trekke politiske konklusjoner på grunnlag av umiddelbare sammenfall eller likheter mellom enkeltfenomener. I seg selv har disse enkelttrekk skullet bevise det sovjetiske samfunnets karakter, mens den sovjetiske politikk på tilsvarende måte har blitt vurdert løsrevet fra sin økonomiske forut-

setning. I den debatt som har pågått har deres argumentasjon med nødvendighet måttet anta en proklamatorisk karakter, etter som de er helt ute av stand til å forstå hva imperialismen som verdenssystem innebærer.

I våre diskusjoner i KUL ble spørsmålet om karakteren av den sovjetiske økonomi først og fremst en debatt om marxistisk metode, der en rekke fundamentale spørsmål reiste seg nettopp fordi det her dreide seg om å anvende den marxistiske økonomiens kategorier på en samfunnsformasjon som i fram-tredelsesform er nokså forskjellig fra andre utviklede kapitalistiske land.

Gnisten publiserer i dette nummer en artikkel som konkluderer med at Sovjetsamfunnet er kapitalistisk. En slik analyse vil danne basis for KUL's standpunkter i aktuelle politiske situasjoner. Vel vitende at den økonomiske formasjon i Sovjet ikke endrer karakter gjennom et vedtak i KUL vil vi imidlertid åpne Gnistens spalter for kortere og problematiserte innlegg fra medlemmer og sympatisører med andre konklusjoner.

sjonen være en helt annen. I dette tilfelle har de mangler som skyldes landets lave økonomiske utviklingsnivå oppveies av internasjonal støtte fra velutviklede land.

3. RUSSLAND I 1917.

Selv om storindustri og truster fantes i noen grad i Russland i 1917, vil det være uriktig å betrakte samfunnet som om det hadde nådd det monopolkapitalistiske stadiet. Landet var preget av en stor bondemasse og omfattende småindustri. Proletariatet i landet var tallmessig lite, arbeiderklassen utgjorde bare omkring 10% av den totale befolkningen. Utdanningsnivået blant arbeiderne var også svært lavt, de færreste kunne lese og skrive.

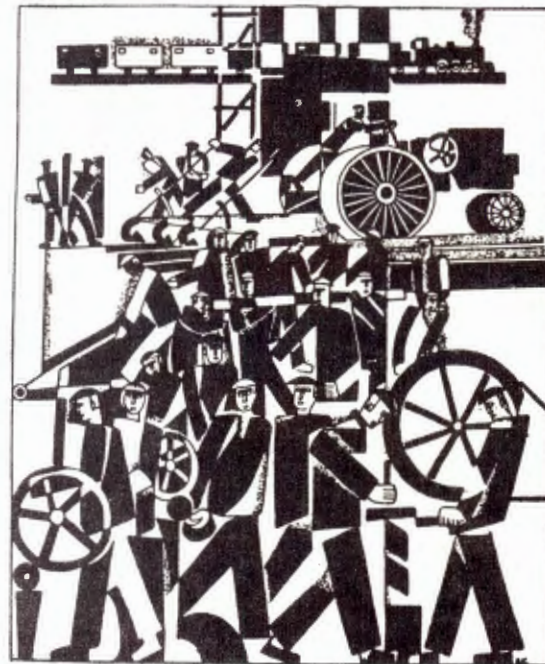
En revolusjon var kun mulig om bøndene allierte seg med arbeiderklassen, noe som var tilfelle ved revolusjonen i 1917. Det kan imidlertid stilles et spørsmål ved bøndenes deltakelse i den sosialistiske revolusjonen. Bøndene gjorde opprør mot landadelen for selv å ta jorda i besittelse, men om de støttet oktoberrevolusjonens idealer og målsetting, er tvilsomt. Oktoberrevolusjonen fant hovedsakelig sted i de store byene og spredte seg først senere utover landsbygda. I den sosialistiske revolusjonen var bøndene en vaklende og usikker alliert, og dette måtte få konsekvenser for den politikk bolsjevikpartiet kunne føre.

Situasjonen for bolsjevikpartiet etter oktoberrevolusjonen var svært ugunstig. Den administrative del av statsapparatet var så å si uendret i forhold til før revolusjonen, arbeiderklassen var liten og uopplyst, og landet var økonomisk tilbakeliggende i forhold til de utviklede vesteuropeiske land. Internasjonalt var Sovjet totalt isolert og det politiske mulighetsområdet for bolsjevikpartiet ble sterkt innskrenket ved at det måtte basere seg på støtte fra en vaklende bondemasse. Det er innenfor denne rammen en må søke å forstå den utvikling som fant sted i de første årene etter oktoberrevolusjonen.

4. KRIGSKOMMUNISMEN

Fra 1918 til 1921 fikk en periode med krigskommunisme hvor en meget sterk grad prøvde å forandre økonomien direkte til en ren sosialistisk økonomi. Denne økonomiske politikken ble tvunget på bolsjevikpartiet av den nasjonale og internasjonale politiske situasjonen. Som tidligere nevnt

Industrialisering, af den russiske træskeer Krinsky.

SOVJET (forts.)

men en må være i stand til å utvikle de organer som kan ivareta massens og partiets interesser overfor statsapparatet. Vanskeligheten er altså å organisere former som proletariatets diktatur kan eksistere gjennom. Særlig viktig er det å kunne skape organer blant arbeiderklassen på grunnplanen uavhengig av parti og statsapparat.

2. SAMFUNNETS ØKONOMISKE ORGANISERING.

En utvikling mot planøkonomi kan ikke alltid umiddelbart følge en sosialistisk revolusjon, idet gjennomføringen av en planøkonomi krever at visse objektive forhold ligger til rette. En selvfølgelig betingelse er at produksjonsmidlene er nasjonalisert av den proletariske staten, men dette er ikke noen tilstrekkelig betingelse for at økonomien kan organiseres etter planøkonomiens prinsipper. I og med nasjonaliseringen av produksjonsmidlene er planøkonomi en mulighet, men ingen direkte følge. Det synes som enkelte mener at planøkonomien springer direkte ut av nasjonaliseringen av produksjonsmidlene. Dette er ikke tilfelle, også andre forutsetninger må være oppfylt for at planøkonomien skal være et godt middel i oppbygningen av det sosialistiske samfunnet.

Disse forhold har med utviklingen av den samfunnsmessige produksjon å gjøre, nærmere bestemt med utviklingen av produktivkraftene og produksjonsforholdene. Når revolusjonen gjennomføres i et land, vil utviklingen mot sosialismen aldri følge noen enkel vei, men være helt avhengig av hvilket utviklingsnivå landet står på økonomisk sett.

Dette impliserer at etter en revolusjon i et monopolkapitalistisk land startes den økonomisk organisering på et høyere nivå - dvs. et nivå hvor den økonomiske organiseringen har større fellestrekk med den økonomiske organisering under sosialismen-- enn i et

privatkapitalistisk land. I et privatkapitalistisk land er de økonomiske enhetene sterkt adskilte, det hersker et mye større anarki i produksjonen da enn under monopolkapitalen, slik at den samfunnsmessige produksjonens sosialisering er kommet kortere.

For hvert enkelt land må de økonomiske tiltak og organer som bygges opp etter revolusjonen være tilpasset den økonomiske utviklingen i landet, dvs. organisasjonsformene må tilpasses nivået til produksjonsforholdene og produktivkraftene. I et privatkapitalistisk samfunn blir spørsmålet om å gjennomføre tiltak som fremskynder økonomiens monopolisering og dermed samfunnets sosialisering avgjørende, mens i et monopolkapitalistisk samfunn blir de fremste oppgavene å utarbeide økonomiske planer i tråd med de politiske prioriteringer.

Om kommunistpartiet i et privatkapitalistisk samfunn i samarbeid med proletariatet beslutter at økonomiens monopolisering best tilskyndes ved å styrke kapitalistiske produksjonsformer, kan det være nødvendig å basere den økonomiske organisering i samfunnet på regulering via markedet. Men om dette gjøres må det hele tiden oppfattes og forstås som et skritt tilbake på det politiske området, et skritt tilbake for siden å gå fremover med større sikkerhet. Uansett hvilke økonomiske resultater som følger av denne politikken må det hele tiden anses som rent midlertidig, en nødutvei i en presset situasjon.

Av det som her er sagt må en ikke trekke den konklusjon at en styrking av kapitalistiske produksjonsformer alltid vil være nødvendig etter en revolusjon i et privatkapitalistisk samfunn på dets vei mot sosialismen. Dette avhenger såvel av situasjonen innenlands som av den internasjonale situasjonen. Om f.eks. alle lånemuligheter er avskåret og den internasjonale situasjon gjør en hurtig industrialisering nødvendig, vil styrkingen av kapitalistiske produksjonsformer være bortimot uunngåelig. Men om landet etter revolusjonen mottar internasjonal støtte vil situa-

skapes ikke forutsetningene for en ren sosialistisk økonomi direkte gjennom en nasjonalisering av produksjonsmidlene, men avhenger av hvilket utviklingsnivå produktivkraftene og produksjonsforholdene befinner seg på.

Sovjetrusslands økonomiske system var ikke så høyt utviklet at en direkte overgang til sosialistiske former i produksjonen og distribusjonen kunne gjennomføres uten motstand blant arbeidere og bønder. For å hindre denne motstanden i å få uheldige konsekvenser av økonomisk karakter ble det opprettet

egne arbeidere og bondeinspeksjoner, hvis oppgave det var å sette i verk de tiltak som var nødvendige for at de økonomiske mål ble oppfylt. Med utgangspunkt i disse organene og Vesentia (Det øverste råd for nasjonaløkonomien som ble opprettet i desember 1917 og som fratrakk fabrikkkomiteene mye av deres tidligere makt) vokste det fram et nytt byråkrati hvis oppgave det var å drive direkte kontroll overfor arbeidere og bønder. Dette byråkratiets funksjoner overfor arbeidere og bondene ble derved de samme som det borgerlige byråkratiets før revolusjonen, den eneste forskjell var bare at nå ble kontrollen mer åpenlys.

For mange kommunister betød dette at de utviklet seg til nye byråkrater. Samtidig ble mange av de som hadde støttet borgerlige bevegelser gjeninnsatt i sine stillinger for at systemet kunne fungere. Bolsjevikene hadde ikke tilstrekkelig med kadre uten hjelp fra personer som tok avstand fra proletariats diktatur, og såvel tidligere direktører som offiserer styrket sine posisjoner i denne tiden. Overfor disse måtte en ta i bruk materielle stimulanser ulikheter i avlønninger.

I slutten av perioden med krigskommunisme kom fraksjonsstriden i bolsjevikpartiet. Denne hadde sitt utgangspunkt i spørsmålet om fagforeningenes rolle i framtiden, dvs. i spørsmålet om hvorledes proletariats på grunnplanet skulle utøve kontroll over utviklingen. De tre syn som sto mot hverandre var Trotskis, som svært enkelt sagt gikk ut på at statsmakten skulle underordne seg fagforeningene, idet fagforeningene ikke selv kunne organisere økonomien slik partiprogrammet av 1919 forutsatte. Mot dette syn sto den såkalte arbeideropposisjon, hvis hovedtese var at ledelsen av den sosialistiske økonomien skulle utføres av en allrussisk kongress av produsenter som var sammensluttet i fag- og produksjonsforbund. Det tredje synet, som ble vedtatt på kongressen etter en omfattende partidebatt, var Lenins utkast til prinsipp for ledelsen av landet og til fagforeningenes rolle innen denne ledelsen. Etter Lenins mening ville partiet oppta i seg proletariats avantgarde, som fyller alle statlige funksjoner ved hjelp av sovjetapparatet, og fagforeningene skulle utgjøre bindeleddet mellom partiet og massene. Foreløpig skulle fagforeningene bare delta i alle lokale og sentrale forvaltningsorganer i industrien, men de skulle senere nå dithen at de virkelig kontrollerte ledelsen av hele økonomien.

Den 10. partikongressen vedtok også et forbud mot fraksjonsdannelse, noe som i og for seg ikke behøver å få noen betydning dersom den demokratiske sentralismen fungerer innen partiet. Men om så ikke er tilfelle, vil partiets indre liv sygne hen og all ideologisk debatt vil forstumme.

I løpet av perioden med krigskommunisme hadde det russiske proletariats blitt kraftig desimert. I 1922 var antallet sysselsatte arbeidere mindre enn halvparten av antallet i 1913, og

Arbeiderråd St. Petersburg 1917.

mange av de mest kampvillige arbeiderne var enten falt fra eller oppslukt av partiet, fagforeningene eller statsapparatet.

Situasjonen ved slutten av perioden med krigskommunisme var således kjenetegnet ved en tallmessig svak arbeiderklasse, et økonomisk system som bare fungerte ved hjelp av materielle stimulanser og direkte tvang fra et sterkt byråkrati, og ved at arbeidernes organer på grunnplanet innehadde liten makt. Samtidig hadde borgerlige krefter styrket sine posisjoner innen byråkratiets og innen ledelsen av bedriftene og av hæren. Den skarpe debatten om fagforeningsspørsmålet og vedtaket om å stadfeste fraksjonsforbud hadde også svekket partiet gjennom at det dannet seg autoritære relasjoner i debattene som fulgte. Alt dette innebar at proletariats diktatur var svekket, og på det økonomiske området rådet nærmest fullstendig kaos. Nødvendigheten av vidtgående endringer lå klart i dagen, og i 1921 fikk en så innføringen av den nye økonomiske politikken (NEP).

5. NEP

Allerede i 1918 hadde Lenin i artikkelen "Venstristisk barnslighet og den småborgerlige mentalitet" uttalt at med hensyn til den økonomiske situasjonen som da rådet i Sovjet, ville statskapitalisme være et framskritt sammenlignet med den rådende økonomiske situasjonen. Lenin så det som nødvendig med en styrking av kapitalistiske produksjonsformer for at den økonomiske utvikling i retning sosialisme skulle styrkes. Den politiske situasjonen i 1918 gjorde imidlertid en slik økonomisk politikk umulig, idet den med sikkerhet ville styrke de kapitalistiske kreftene i Sovjetsamfunnet. Ved hjelp av den sterke støtten kapitalistene fikk fra utlandet, ville sjansene for en vellykket kontrarevolusjon være svært gode.

I 1918 var således den politiske situasjonen ikke moden for en slik økonomisk politikk, men Lenin holdt fast ved at den ville føre til at produktivkraftene ville utvikles slik at sosialismen kunne vinne en endelig

seier. "Om statskapitalismen ble etablert i Sovjet i løpet av et halvt år tid, ville dette bli en stor suksess og en sikker garanti for at sosialismen

I 1918 var således den politiske situasjonen ikke moden for en slik økonomisk politikk, men Lenin holdt fast ved at den ville føre til at produktivkraftene ville utvikles slik at sosialismen kunne vinne en endelig seier. "Om statskapitalismen ble etablert i Sovjet i løpet av et halvt år tid, ville dette bli en stor suksess og en sikker garanti for at sosialismen innen ett år vil ha oppnådd et sikkert holdepunkt og vil ha blitt uovervinnelig i vårt land," skrev Lenin i 1918.

I 1921 ble så NEP partiets linje når det gjaldt økonomisk politikk, og det som Lenin foran kalte statskapitalisme ble nå innført. Mens Lenin anså statskapitalisme som et framskritt i forhold til det økonomiske systemet i 1918, mente han at innføringen av kapitalistiske produksjonsformer var et tilbakeskritt i forhold til organiseringen av økonomien umiddelbart før NEP. Krigskommunismen innebar et forsøk på å gå direkte over til en sosialistisk organisering av økonomien, men det viste seg i 1921 at dette var umulig. I sin tale til den 4. kongress av internasjonale i 1922, oppsummerte Lenin situasjonen etter borgerkrigen slik:

"Etter at vi hadde gjennomført det viktigste studiet av Borgerkrigen - og kommet seierrike gjennom den - følte vi presset av en alvorlig - jeg tror det var den alvorligste - indre politiske krise i Sovjetrussland. Denne indre krisen brakte for dagen ikke bare dyp misnøye blant en betraktelig del av bondene, men også blant arbeiderne. Dette var den første og, håper jeg, siste gang i Sovjetrusslands historie at følelsene, ikke bevisst, men instinktivt, var imot oss blant store masser av bønder. Hva ga grunnen til denne spesielle og for oss meget ubehagelige situasjonen? Grunnen var at vi hadde gått for langt i vår økonomiske offensiv at vi ikke hadde sørget for å ha passe-

SOVJET(forts.)

nde ressurser, at massene følte at vi selv ikke var i stand til å formulere bevisst det vi innrømmet noen uker etter, nemlig at en direkte forandring til sosialistiske former, til ren sosialistisk distribusjon, var utenfor vår tilgjengelige styrke, og at om vi ikke var i stand til å gjøre en retrett og begrense oss til lettere oppgaver, ville vi havne i en katastrofe.

Det rene sosialistiske samfunnet blir nå stilt som et framtidsmål, noe en først kan oppnå om en generasjon eller så. En av de viktigste politiske konsekvensene av NEP, var at den fagforeningspolitiske linje som ble trukket opp på den 10. kongressen ble umulig å gjennomføre. Det aktive initiativ som denne politikken forutsatte blant de umiddelbare produsentene kunne ikke fungere i en økonomi som i hovedsak var kapitalistisk organisert. Mindre enn ett år etter den 10. kongressen utarbeidet sentralkomiteen nye retningslinjer for fagforeningene (Om fagforeningenes rolle og oppgaver i situasjonen under NEP). Her ble det bl.a. fastslått at "enhver umiddelbar innblanding fra fagforeningene i ledelsen av bedriftene var ubetinget skadelig og måtte betraktes som utillatelig". Dette var nødvendig under NEP, men dermed blir også den fagforeningspolitiske linje som den 10. kongress stadfestet umulig å gjennomføre. NEP fikk på denne måten konsekvenser av meget uheldig karakter. Lenin så klart mulighetene for dette, og han gjentok gang på gang at NEP måtte anses som en retrett. Men etter Lenins død blir det økonomiske perspektivet enerådende, og alle NEP's resultater på det økonomiske området oppsummeres som strålende seire for sosialismen. Økonomien ble nå satt i framsetet på tross av Lenins utsagn om politikken primat over økonomien.

På de ruinene av et samfunn som NEP ble reist på, fikk dette helt avgjørende følger. Det eneste som kunne hindre NEP i å bli mer enn en retrett, nemlig et varig tilbakeslag, var at proletarietets diktatur ble styrket på alle områder hvor dette var mulig. En måtte få en systematisk utskiftning av de gamle statsfunksjonærene med erfarne bolsjeviker, og den røde armee måtte rekruttere offiserer som forsvarte

revolusjonen. Men disse kadrene fantes ikke, og det som skjer er at de nye byråkratene smelter sammen med de gamle som forsterker sine posisjoner.

Selv om kollektiviseringen og industrialiseringen fører til en stadig økende nasjonalisering og innskrenkning av det private varebytte, forandres ikke de sosiale relasjoner som utviklet seg og forsterket seg under NEP. Produksjonen er hierarkisk oppbygd som under kapitalismen, det eneste "nye" er at en del partifunksjonærer har

overtatt en del av de gamle ekspertenes plasser. Materielle drivfjærer, som egentlig bare skulle brukes mot korrupte kapitalister, blir nå vanlig å bruke overfor alle industriledere.

Innen partiet forstummer den ideologiske debatten omkring politiske spørsmål, den siste debatten hvor politikken utgjør en viktig element, er i debatten omkring industrialiseringen. Men også i dette tilfelle er det de rent økonomiske ekspertene som i like stor grad som bolsjevikene staker ut kursen for industrialiseringen.

6. ØKONOMISMEN ETABLERES

I 1928 kom Sovjets første 5-årsplan. Det ble nå slått fast at det overordnede mål var en så rask økonomisk vekst som overhodet mulig. På dette tidspunkt var proletarietets grunnorganisasjoner enten sluttet å eksistere eller fratatt all makt. Såvel sovjetene som fabrikkkomiteene fungerte ikke lenger, og fagforeningene var helt underordnet partiet og staten. Skillet mellom parti og statsapparat var så å si utvisket, og innen statsapparatet var det vokst fram et nytt sjikt av byråkrater ut fra endel lavere partifunksjonærer og gamle og nye eksperter. I ledelsen av bedriftene fant en de samme som utgjorde kapitalistklassen før revolusjonen, idet bolsjevikpartiet ikke hadde kadre som kunne lede bedrifter. Den gamle kapitalistklasse opptok nå byråkratsjiktet i seg, og tilsammen utgjorde de Sovjets nye kapitalistklasse.

På dette tidspunkt var de eneste elementer av marxisme som SKP forvaltet knyttet til økonomiske problemer. Det økonomiske perspektiver i marxismen

trekkes frem som den sikre vei mot sosialisme og kommunisme. Politiske problemer forbundet med å la arbeiderklassen styre samfunnsutviklingen ut fra klassens objektive interesser og oppgaver eksisterte ikke. Det eneste saliggjørende ble nå å avskaffe all vareproduksjon og hindre verdilovens regulering. Statsapparatets og proletarietets stilling, partiets indre liv og massenes bevisstgjøring fikk ingen betydning lenger.

I 1928 bidro den private sektor med om lag halvparten av nasjonalinntekten i Sovjet. Produktivkreftene var lavt utviklet og arbeiderne var ikke på noen måte i stand til å lede noen storproduksjon. Om NEP på dette tidspunktet hadde fått utvikle seg videre, ville Sovjet trolig utviklet seg på kapitalistisk vis bortsett fra visse forskjeller når det gjelder statlig forretningsdrift. Men økonom-marxistene i ledelsen av bolsjevikpartiet kunne ikke tillate dette, de mente vareproduksjonen måtte avskaffes så raskt som mulig. Den første 5-årsplanen ble derfor naturlig nok avhengig av en omfattende innskrenkning av privateiendommen og det frie varebytte. En fikk det som er kjent som "Revolusjon ovenfra", dvs. en statlig "overtakelse" av all produksjon og opprettelse av kollektivbruk etter ordre fra partiledelsen.

Den første 5-årsplanen innebar en voldsom satsing på tungindustrien, og den utviklet seg også meget raskt. Men metodene som ble brukt for å oppnå dette måtte bli av direkte kommando og trussel-type kombinert med bestikkelser til den korrupte kapitalistklassen. Dette var nødvendig p.g.a. at ledelsen av bedriftene motsatte seg denne utviklingen, det var alvorlige motsetninger mellom bolsjevikpartiets linje og den linje kapitalistklassen ønsket å følge. De ville drive etter rene kapitalistiske prinsipper, men dette kunne ikke ledelsen i bolsjevikpartiet forsvare p.g.a. ideologiske hindringer.

Det er ut fra denne motsetningen en må forstå mange av de vanskeligheter som den sovjetiske økonomien ble utsatt for opp igjennom 30-årene, vanskeligheter som ble utholdelige i slutten av 50-årene og som enten måtte føre til en sammensmeltning av de to syn og grupper eller til en ny revolusjon, hvor ledelsen i bolsjevikpartiet fikk støtte av proletariet. Umuligheten i det siste må forstås ut fra de politiske forhold i Sovjet i slutten av 20- og begynnelsen av 30-årene, forhold som siden bare har forverret seg.

7. DE ØKONOMISKE REFORMENE

Kjennetegnet på en sosialistisk stat er proletarietets diktatur, og dette hadde ikke eksistert i Sovjet siden kort etter revolusjonen. Det er derfor viktig å si at reformene som begynte å komme i 50-årene utgjorde et systemskifte. Reformenes hensikt var å forbedre det eksisterende økonomiske system. For at dette skulle være mulig måtte kapitalistklassens og partiledernes syn forenes.

Den første store reformen ble gjennomført av Krustsjov i 1958, da maskin- og traktorstasjonene ble oppløst og lot maskinene bli kollektivbrukernes eiendom. Grunnen til dette var at jordbruksproduksjonen var blitt hengende etter utviklinga på de andre områdene, og den bremsset nå hele samfunnets utvikling. Reformene skulle virke til å endre dette, men bedringen uteble samtidig som indu-

ВРОЖДЕНИЕ ПРОИЗВОДСТВА В РАБОЧЕЙ СТРАНЕ
ЕСТЬ ДЕЛО САМИХ РАБОЧИХ.

Litografisk trykt plakate fra 1921 af ukendt kunstner. Påskriften lyder: „I arbejdernes

land er produktionens genfødsel arbejdernes eget værk.“

studie materiale

Våren-75 har følgende skrifter blitt utgitt av KUL:

Klasseanalyse og revolusjonær strategi

Lenin og Imperialismen

Politisk manifest for KUL

Vårt tidligere skrift om monopolkapital og imperialismen er blitt omarbeidet og foreligger nyoptrykt under titelen "Kapitalisme og imperialismen. Enn videre utgis en universitetspolitisk plattform også i løpet av våren.

I Røde Fane nr. 1-75 ble det levert en utførlig analyse av småborgerskapet, mens Røde Fane nr. 2 som utkommer til 1. Mai særlig vil ta for seg spørsmålet om taktikk og strategi.

Både Røde Fane og Den Røde Arbeideren fås ved henvendelse til Kommunistisk Arbeiderforbund, Boks 2863, kampen Oslo 5, mens KUL's adresse er filosofisk Institutt, Blindern, Oslo 3.

striens problemer bare ble større og større.

Krustsjov fjernes i 1964, det samme år som diskusjonene om reformer i industrien slår gjennom med full tyngde.

Det viktigste innhold i de reformene som foreslås er at profitten innføres som eneste mål på en bedrifts effektivitet, at et fond for materielle insentiver gjøres avhengig av profitten, bedriftene gis større frihet ved at det planlegges færre mål for dem og foretakene skal betale staten rente av den konstante kapitalen.

Det at profitten innføres som mål på om en bedrift drives effektivt er ikke i seg selv urovekkende, men at dette målet blir det viktigste, vil føre til at rene kapitalistiske former innen produksjonen og distribusjonen får større spillerom. Målet på om en bedrift drives godt må også inneholde politiske elementer. Men i tråd med den ensidige økonomistiske politikken i Sovjet vil bare rene økonomiske mål være av interesse. Og ikke nok med det: For å oppnå de økonomiske mål gjøres lønnen avhengig av profitten. Hva som skiller en sovjetisk bedrift hvor disse reformene er gjennomført fra et kapitalistisk aksjeselskap, bortsett fra at staten "eier" produksjonsmidlene, er så godt som ingenting.

Ennå er ikke de reformer som er nevnt, fullt ut gjennomført i Sovjet, men de vokser stadig i omfang. Men det er også motstand mot dem, og selvfølgelig kommer denne motstanden særlig fra eldre partifunksjonærer som ser en fare i at de selv vil miste mye av sin makt dersom reformene gjennomføres, ved siden av at da kastes den siste rest av "marxisme" overbord. Men når disse er nedkjempet, vil også ledelsen i partiet optas i den eksisterende kapitalistklassen. Den logiske konsekvensen av denne utviklingen, som riktignok ennå ikke er oppnådd, blir opprettelsen og lovfestelsen av nye former for korporativ privataeiendom. Og når dette er oppnådd, vil en ha en homogen herskende klasse i Sovjet.

8. OPPSUMMERING

En finner ikke i dagens Sovjet noen fullt utviklet markedsøkonomi med alle dens tradisjonelle kjennetegn, og i enda

mindre grad ble produksjonen i perioden 1928-56 dirigert av "rene" markedsmekanismer. Likevel er ikke en slik konstatering tilstrekkelig for å kunne fastslå om produksjonen virkelig er av kapitalistisk karakter.

For det som grunnleggende kjennetegner kapitalismen som helhetlig historisk epoke er de umiddelbare produsentenes fordrivelse - eller ekspropriasjon - fra produksjonsbetingelsene. Denne ekspropriasjon (den "opprinnelige akkumulasjon") danner selve forutsetningen for enhver kapitalistisk produksjonsmåte, idet den og den alene fører til at de samme produsentene utfører arbeid som ikke står i noe som helst forhold til deres egne menneskelige behov. Alle høyt industrialiserte land har hittil måttet gjennomgå en slik periode med tvangsmessig merarbeid som direkte hverken tjener overklassens eller produsentenes behovstilfredsstillelse. Først i neste omgang etableres kapitalismen som et lukket system, idet den opprinnelig åpent voldlige ekspropriasjon og tvang til merarbeid nå foregår formidlet av borgerlige "friheter" og regulert av markedets lover. Innholdet er imidlertid ikke vesensforskjellig: produksjon for produksjonens skyld, dvs: kapitalakkumulasjon.

Den opprinnelige akkumulasjonen var langt fra fullført i Sovjet i 1917. Og under trusselen fra vestmaktene måtte Sovjetfolket gjennomføre industrialiseringen i et forsert tempo. Under slike forhold var det ikke mulig å gjennomføre en harmonisk utvikling mot sosialismen. Produksjonen måtte nødvendigvis baseres på enorme mengder merarbeid. I en slik periode blir da arbeiderklassens politiske herredømme helt avgjørende - nettopp fordi en økonomisk ekspropriasjon ikke var til å unngå. Uten et slikt politisk herredømme kunne resultatet på lengre sikt ikke bli annet enn en gjeninnføring av kapitalismen, siden en statlig utvidelse av merarbeidet ikke kunne baseres på tvang alene. I stedet overtar "kreftenes frie spill" tendensielt for statsmaktens åpne tvangstiltak i den tidligste akkumulasjonsperioden. Slik skjedde utviklingen av kapitalismen i flere europeiske land, og slik skjedde den etter alt å dømme også i Sovjet.

Rapport fra KA's 2. landsmøte

Landsmøtet ble avholdt i Oslo 15. og 16. februar. Det var da over to år siden KA's konstituerende landsmøte som ble innkalt av MLF.

De viktigste diskusjonene ble ført til beretningen om forbundets virksomhet i den første landsmøteperioden og til de retningslinjer som lå til grunn for denne i form av prinsipp- og arbeidsprogram.

I endringene i prinsippprogrammet fikk kritikken av den politiske økonomi en mer sentral rolle i avsnittene om metoden. Videre ble de sentristiske tendenser som gikk igjen i det første programmet og som viste at oppgjøret med revisjonismen hadde vært ufullstendig, fjernet.

K.A. (det daværende MLF) brøt med MLG/SUF blant annet ut fra en forståelse av arbeiderklassens spesielle historiske stilling, noe som kom klart uttrykk i diskusjonene om betingelsene for å stifte partiet.

Videre karakteriserte KA dengang som idag småborgerskapet som reaksjonært som klasse. I det forrige programmet gikk imidlertid begrep som "monopolkapital" og "folk" igjen. Mellomlagene ble ikke omtalt, noe som er typisk for de sentristiske retningene og som i praksis fører til at man regner dem som tilhørende arbeiderklassen.

De klargjøringer som kom inn i det nye programmet om mellomlagene er viktige for å kunne skille disse lag både fra arbeiderklassen og fra det tradisjonelle småborgerskapet.

Det ble videre bestemt at hovedoppgaven på det teoretiske området er å utvikle klasseanalysen av det norske samfunnet, og at dette igjen er av avgjørende betydning for en videre utvikling av taktikk og strategi for den sosialistiske revolusjon.

Ellers ble det vedtatt å omorganisere forbundet etter bolsjeviseringsprinsippet som går ut på å utnytte ressursene ved å legge vekt på spesialisering.

KUL har blitt dannet siden forrige landsmøte, og den organisatoriske tilknytningsformen mellom KUL og KA ble godkjent av landsmøtet. (Se Gnisten 4/74)

Til slutt kan det nevnes at det både i beretningen og i diskusjonen kom opp en kritikk mot visse proklamatoriske tendenser som har gjort seg gjeldende i forbundet.

KA's 2. landsmøte la godt grunnlag for videreføringen av arbeidet for å bygge et kommunistisk parti i Norge. (Se ellers referat i Den Røde Arbeideren nr. 3/75.)

GNISTEN
organ for
Kommunistisk
Universitetslag
Ansv. Nils J. Ringdal

21/1 arrangerte studentersamfunnet i Bergen møte om "Klasseanalyse og revolusjonær strategi i Norge" med innledere fra KUL og NKS. De ulike metoder de to organisasjonene bruker i sine politiske analyser kom klart fram på møtet, noe som har ført til økt oppslutning om KUL i Bergen.

KUL's adresse i Bergen er: Boks 29
5014 Universitetet i Bergen.

Vestlig åndsliv

Følgende er sakset fra en løpeseddel utdsendt av AKP-gruppen ved Bergen Universitet, etter møtet med KUL i Studentersamfunnet 21/2:

"KUL gjorde et stort nummer av at Arbeidarklassen gjennom dei vilje streikane "skaper sine egne sløstendige organisasjonar". Men dei kunne ikkje komme med eitt einaste døme på vilje streikar som ikkje gjennom lang tid var blitt forebudd i fagforeningane. "Sjølstendige arbeidarorganisasjonar er soleis noko som berre er til i KUL-arane sin fantasi."
Vi ønsker AKP tillykke såvel med konklusjonen som med Torstein Hjellum.

fra Bergen:

Etter at det var blitt drevet KUL-arbeid i Bergen i ett semester, ble KUL/Bergen konstituert 16/1-75. Laget betrakter seg som en del av den kommunistiske bevegelsen i Norge med K:A. som senter. Ut fra dette har laget inntatt samme organisatoriske forhold til K.A. som KUL/Oslo. I dette semester er lagets arbeid konsentrert om studiesirkler for at man derigjennom kan legge grunnlaget for et mer eksternt arbeid i senere semestre.

kontakt søkende?

Foruten universitetslagene i Oslo og Bergen kan man oppnå kontakt med KUL på følgende steder:

TRONDHEIM: K.E. Aagaard, Carl Schjetnansv. 10 7031 SJETNEHAUGAN

TROMSØ: S. Smellvar Inst. for S.vit. Filosofigruppa 8000 Tromsø

AS: J.A. Gjøvik Boks 116 1432 Ås/NLH

med interesse noterer vi:

at NKS/Progressiv Front i NSU til spørsmålet om grunnlaget for støtte til de oppsagte v/Norsk Hammerverk gikk i allianse med DSM mot parolen Enhet studenter/arbeidere under arbeiderklassens ledelse, framsatt av den uavhengige venstreopposisjonelle delegatgruppa fra Tromsø, og med støtte fra SV!

at det har kommet til sterke oppgjør, utmeldelser m.m. i Kvinnefronten på spørsmålet om støtte til PRR og FNL!

- og glede at stadig flere progressive SV'ere smiler forlegent når vi ymter fram på om at det som egentlig skjedde i Trondheim var at en bestemt faglig politikk skaffet seg et parti!

«planlagt å framstille KUL som splittelsesmakere»

LESE RBREV FORTS.

Vårens utkjør fra AKP er typiske eksempler på hvordan denne organisasjonen forvrenger de motsetningene som forelå. Stadig mer frenetisk har AKP gjentatt sine egne "oppsummeringer" inntil verden har blitt deres svart-hvitt-verden der alt annet enn de selv er agenter og forrædere.

Derfor finner vi det nødvendig å få slått fast hva som egentlig skjedde. At KUL skulle fremstilles som splittelsesmakere i høstens streikestøttearbeide forelå som bevisst plan i AKP fra støttearbeidets begynnelse. Bare ved å gjennomføre en slik taktikk kunne AKP overvinne de tendenser til politisk forståelse i egne rekker som nødvendigvis måtte oppstå.

Ifølge AKP skulle KUL ha avslørt seg grundig i løpet av støttearbeidet. Blant annet hevdes det fra AKP-hold at KULs linje var at støttekomiteene skulle bestå bare av "erklærte sosialister." Beleg et for dette mener AKP å ha i det at KUL gikk inn for at enheten mellom studenter og arbeidere skulle være under arbeiderklassens ledelse. At dette skulle være en splittelsesparole finner vi noe underlig. Å markere en avstandstaken overfor alskens småborgerlig politikk som setter likhetstegn mellom alle grupper av folket sin kamp, mener vi er helt påtreen ende i en situasjon hvor, arbeide klassen fører en selvstendig politisk kamp mot stat og kapital. Dette innebærer ingen splittelse av enheten mellom studenter og arbeidere, men understreker tvertimot det spesifikt proletare innhold denne enheten må bygge på.

Litt senere i artikkelen blir det hevdet som et nytt "bevis" på sekterismen at KUL gikk mot å trekke med andre organisasjoner i støttekomiteen, og at bare de lokale komiteene skulle være representert i den sentrale støttekomiteen. Alle som deltok i støttekomiteen hvor KUL var representert vet at dette er løgn. KUL gikk nemlig aktivt inn for å trekke fagforeningene med i arbeidet. At KUL gikk imot at blant annet Rød Front og NSU skulle være fast representert kan ikke vi se var noe galt når man tenker på den "innsats" blant annet basisgruppene til Rød Front (som iflg. AKP ville være hovedstyrken i obiliseringsarbeidet) sto for i forbindelse med solidaritetsmøtet på Blindern, hvor Rød Front ble utropt som ene-arrangør. (Møtet ble som kjent en fiasko mbt. oppmøtet)

Når det gjelder de splittelsesbeskyldninger som AKP løser ut over KUL, er det mye som ikke stemmer med de erfaringer vi sitter inne med. Når det fra AKP-hold hevdes at KUL splittet ut av den sentrale streikestøttekomiteen fordi de ikke kunne godta å støtte heismontørene på egne premisser, så er det løgn. For det første var ikke KUL, såvidt vi har forstått, imot støtte til heismontørene på egne premisser. Heismontørene førte en streik som i sitt innhold var en anti-kapitalistisk kamp slik at det skulle være liten grunn til å gå mot slik støtte til denne streiken. Men det som var kjernen i motsigelsen mellom AKP og KUL var at AKP i sin iver etter å avsløre KULs "sekterisme

og eventyrpolitikk" selv havnet opp i en gigantisk høyrelinje. For å markere sin avstand til KUL innførte nemlig AKP på universitetet prinsippet om å støtte enhver streik på de streikendes premisser. (At denne fadese senere bak de lukkede dører ble korrigert ved hjelp av krefter utenfra, forandrer ingen ting ved sakens kjerne. Det viser bare AKPs prinsipløshet og vakling.) All den stund det eksplisitt ble uttalt at et slikt vedtak om støtte på egne premisser ble gjort ene og alene for å markere sin avstandstaken overfor organisasjonen KUL, bør det ikke forundre noen at KUL som organisasjon ikke ønsket å i en komite som så det som en oppgave å bekjempe KUL. At det heller ikke sto og falt med KUL om det skulle bli splittelse, viser det kompromissforslag som ble lagt fram av representanten for KUL, og som innebar at det striden sto om (enhet under

arbeiderklassens ledelse og støtte på egne premisser) skulle ligge. Dette nektet AKP å gå med på ganske enkelt fordi de ønsket å vedta en plattform som direkte retta seg mot KUL.

Disse kommentarene viser også det tåpelige i at AKP bruker KULs praksis i streikestøttearbeidet for å "bevise" at KUL ikke tilhører venstresida, men er "borgerskapets agenter i arbeiderbevegelsen" med sine "taktiske" manøvreringer overfor andre grupper som deltok i støttearbeidet, må AKP selv ta mye av skylda for den splittelsen som oppsto.

G.H./T.B.